

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2023. szeptember 7.*

„Előzetes döntéshozatal – Közös agrárpolitika – Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) – Vidékfejlesztési támogatási intézkedések – Állatjóléti kifizetések – 1974/2006/EK rendelet – A 44. cikk (1) bekezdése és (2) bekezdésének a) pontja – A 47. cikk (1) bekezdése – Mezőgazdasági üzem új kedvezményezettre történő átruházása – Mezőgazdasági tevékenységeinek e kedvezményezett általi későbbi megszüntetése – A »*vis maior* vagy kivételes körülmények« esetei – A kapott támogatás egy részének vagy egészének a visszatérítésére vonatkozó kötelezettség – Az arányosság elve”

A C-169/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) a Bírósághoz 2022. március 4-én érkezett, 2020. november 19-i határozatával terjesztett elő

a **Fractal Insolventă SPRL**, a Groenland Poultry SRL felszámolójaként eljárva,

és

az **Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: P. G. Xuereb tanácselnök, T. von Danwitz (előadó) és A. Kumin bírák,

főtanácsnok: A. Rantos,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Fractal Insolventă SPRL, a Groenland Poultry SRL felszámolójaként eljárva, képviseletében A. Rusu avocat,

* Az eljárás nyelve: román.

- az Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița képviselőjében C. A. Gârleanu, meghatalmazotti minőségben,
- a román kormány képviselőjében R. Antonie, E. Gane és O.-C. Ichim, meghatalmazotti minőségben,
- a görög kormány képviselőjében E.E. Krompa, E. Leftheriotou és M. Tassopoulou, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében T. Isacu de Groot és A. Sauka, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2023. március 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2011. július 14-i 679/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelettel (HL 2011. L 185., 57. o.) módosított, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK tanácsi rendelet részletes alkalmazási szabályainak megállapításáról szóló, 2006. december 15-i 1974/2006/EK bizottsági rendelet (HL 2006. L 368., 15. o.; helyesbítés: HL 2007. L 252., 7. o.; a továbbiakban: 1974/2006 rendelet) 44. cikke (2) bekezdése a) pontjának és 47. cikke (1) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Groenland Poultry SRL felszámolójaként eljáró Fractal Insolvență SPRL és az Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița (a mezőgazdasági támogatásokért és intervenciókért felelős hivatal, Dâmbovița megyei központ, Románia; a továbbiakban: APIA) között ez utóbbi azon határozatai tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amelyekben a Groenland Poultryt a mezőgazdasági tevékenységeinek megszüntetése miatt e társaság öt éves kötelezettségvállalásának időszakában nyújtott állatjóléti támogatások teljes összegének a visszatérítésére kötelezte.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1698/2005 rendelet

- 3 A 2009. január 19-i 74/2009/EK tanácsi rendelettel (HL 2009. L 30., 100. o.) módosított, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló, 2005. szeptember 20-i 1698/2005/EK tanácsi rendeletet (HL 2005. L 277., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 4., 10. o.; HL 2012. L 206., 23. o.; a továbbiakban: 1698/2005 rendelet) hatályon kívül helyezte az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1305/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 487. o.;

helyesbítés: HL 2016. L 130., 1. o.). Az 1305/2013 rendelet 88. cikke értelmében azonban az 1698/2005 rendeletet továbbra is alkalmazni kellett az Európai Bizottság által e rendelet alapján 2014. január 1-je előtt jóváhagyott programok értelmében végrehajtott műveletekre.

4 Az 1698/2005 rendelet 36. cikke a) pontjának v. alpontja előírta, hogy a környezet és a vidék fejlesztése címén nyújtott támogatás az állatjóléti kifizetések révén a mezőgazdasági földterületek fenntartható használatát célzó intézkedésekre irányult.

5 Az említett rendelet 40. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) A 36. cikk a) pontjának v. alpontjában előírt [helyesen: állatjóléti] kifizetésekben azok a mezőgazdasági termelők részesülnek, akik önkéntes alapon állatjóléti kötelezettségeket vállalnak.

(2) Az állatjóléti [helyesen: állatjóléti] kifizetések csak [a] kötelező érvényű előírásokon és a nemzeti jogszabályok által létrehozott és a programban meghatározott egyéb vonatkozó kötelező követelményeken túlmutató kötelezettségvállalásokra terjednek ki.

E kötelezettségeket általános szabályként öttől hét évig terjedő időtartamra kell vállalni. [...]

(3) A kifizetésekre évente kerül sor, és a vállalt kötelezettségekből származó többletköltségeket és elmaradó jövedelmet fedezik. Szükség esetén a kifizetések fedezhetik az ügyleti költségeket is.

A támogatás mértéke nem haladhatja meg az I. mellékletben megállapított maximális összeget.”

6 Az 1698/2005 rendelet 74. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok elfogadják [...] valamennyi törvényi, jogszabályi és közigazgatási rendelkezést a Közösség pénzügyi érdekei hatékony védelmének biztosítása érdekében.”

Az 1974/2006 rendelet

7 Az 1974/2006 rendeletet hatályon kívül helyezte az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló, 1305/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet kiegészítéséről, valamint átmeneti rendelkezések bevezetéséről szóló, 2014. március 11-i 807/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2014. L 227., 1 o.; helyesbítések: HL 2015. L 259., 40. o.; HL 2017. L 166., 82. o.). Mindazonáltal a 807/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet 19. cikke értelmében az 1974/2006 rendeletet továbbra is alkalmazni kellett a Bizottság által az 1698/2005 rendelet értelmében 2014. január 1-je előtt jóváhagyott programok keretében végrehajtott műveletekre.

8 Az 1974/2006 rendelet 1. cikke szerint:

„Ez a rendelet a vidékfejlesztési támogatás elvei és általános szabályai, a vidékfejlesztési intézkedések különös és közös rendelkezései, valamint az ellenőrzéssel kapcsolatos rendelkezések kivételével a jogosultsági és adminisztratív rendelkezések tekintetében megállapítja az [1698/2005] rendelet alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat.”

9 Az 1974/2006 rendelet 44. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) Amennyiben egy adott támogatás feltételét képező kötelezettségvállalás fennállása alatt egy kedvezményezett a mezőgazdasági üzem egészét vagy egy részét másik személyre ruházza át, ez utóbbi személy az időszak fennmaradó részére átveheti a kötelezettségvállalást. Ha a kötelezettségvállalás átvétele elmarad, a kedvezményezettnek vissza kell térítenie a nyújtott támogatást.

(2) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy a következő esetekben nem követelik meg az (1) bekezdésben említett visszatérítést:

- a) ha a kedvezményezett, aki már teljesítette a kötelezettségvállalás jelentős részét, végleg beszünteti mezőgazdasági tevékenységét, és a kötelezettségvállalásnak az utód általi átvétele nem valósítható meg;
- b) ha a kedvezményezett a mezőgazdasági üzemének egy részét a 27. cikk (12) bekezdésének második albekezdésével összhangban a kötelezettségvállalás kiterjesztésének időszaka alatt adja át, és ha az átadás a kiterjesztést megelőzően a kötelezettségvállalás hatálya alá tartozó terület legfeljebb 50%-át érinti.
- c) ha a kedvezményezett környezetvédelmi céllal a mezőgazdasági üzem egészét vagy egy részét átruházza egy természetgazdálkodási célú szervezetre, amennyiben az átadás célja a földhasználat természetvédelmi célú, végleges átalakítása és ez a környezet számára jelentős haszonnal jár.

(3) A mezőgazdasági üzem állapotában bekövetkezett kisebb változás esetén a tagállamok konkrét intézkedéseket hozhatnak annak biztosítására, hogy az (1) bekezdés alkalmazása a már folyamatban lévő kötelezettségvállalást ne befolyásolja kedvezőtlenül.

A mezőgazdasági üzem területében a kötelezettségvállalás által érintett terület legfeljebb 10%-ig bekövetkezett csökkenés az első albekezdés alkalmazásában kis változásnak tekintendő.”

10 Az említett rendelet 47. cikke a következőket írta elő:

„(1) A tagállamok különösen a *vis maior* vagy kivételes körülmények következő kategóriáit ismerhetik el és azokat követően az alábbi esetekben tekinthetnek el a kedvezményezett által kapott támogatás részleges vagy teljes visszatérítésétől:

- a) a kedvezményezett halála;
- b) a kedvezményezett hosszú távú munkaképtelensége;
- c) a mezőgazdasági üzem jelentős részének kisajátítása, amennyiben ez a kötelezettségvállalás időpontjában nem volt előrelátható;
- d) a mezőgazdasági üzem földterületét nagymértékben sújtó súlyos természeti csapás;
- e) a mezőgazdasági üzem részét képező, állattartásra szolgáló építmények véletlen megsemmisülése;

f) a gazdálkodó állatállományának egy részét vagy teljes egészét sújtó járványos megbetegedés.

(2) A *vis maior* eseteiről vagy a kivételes körülményekről a kedvezményezett vagy meghatalmazottja – attól a naptól számított 10 munkanapon belül, amikor a kedvezményezett vagy meghatalmazottja számára lehetővé válik – írásban értesíti a hatáskörrel rendelkező hatóságot és az értesítéshez csatolja az adott hatóság számára kielégítő megfelelő bizonyítékokat.”

A 65/2011/EU rendelet

11 A vidékfejlesztési támogatási intézkedésekre vonatkozó ellenőrzési eljárások, valamint a kölcsönös megfeleltetés végrehajtása tekintetében az 1698/2005/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2011. január 27-i 65/2011/EU bizottsági rendeletet (HL 2011. L 25., 8. o.; helyesbítés: HL 2011. L 201., 20. o.) 2015. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer, a kifizetések elutasítására és visszavonására vonatkozó feltételek, valamint a közvetlen kifizetésekre, a vidékfejlesztési támogatásokra és a kölcsönös megfeleltetésre alkalmazandó közigazgatási szankciók tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2014. március 11-i 640/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2014. L 181., 48. o.; helyesbítés: HL 2021. L 336., 47. o.). Mindazonáltal a 640/2014 felhatalmazáson alapuló rendelet 43. cikke értelmében a 65/2011 rendeletet továbbra is alkalmazni kellett a 2014-es és az azt megelőző évekre vonatkozó kifizetési kérelmekre és támogatási kérelmekre.

12 A 65/2011 rendelet 18. cikke értelmében:

„(1) A kérelmezett támogatást csökkenteni kell vagy meg kell tagadni abban az esetben, ha az alábbi kötelezettségek és feltételek nem teljesülnek:

a) az [1698/2005] rendelet 36. cikke a) pontjának [v] alpontjában] meghatározott intézkedéseknél a kapcsolódó kötelezően alkalmazandó standardok, a trágya- és növényvédőszer-használatra vonatkozó minimumkövetelmények, az [1698/2005] rendelet [...] 40. cikkének (2) bekezdésében [...] említett vonatkozó kötelező érvényű előírások, valamint az ezen követelményeken és standardokon túlmutató kötelezettségvállalások; valamint

b) a területnagysághoz és a kérelmezett állatlétszámhoz kapcsolódó támogathatósági feltételeken kívüli egyéb támogathatósági feltételek.

Többéves kötelezettségvállalások esetén a támogatáscsökkentések, a kizárások és a visszatérítések vonatkoznak azokra az összegekre is, melyeket a kötelezettségvállalásra a korábbi években fizettek ki.

(2) A tagállam visszatéríteti és/vagy megtagadja a támogatást, illetve – elsősorban a feltárt meg nem felelés súlyossága, mértéke és tartóssága alapján – meghatározza a támogatáscsökkentés összegét.

[...]”

A 809/2014/EU végrehajtási rendelet

- 13 Az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak az integrált igazgatási és kontrollrendszer, a vidékfejlesztési intézkedések és a kölcsönös megfeleltetés tekintetében történő megállapításáról szóló, 2014. július 17-i 809/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2014. L 227., 69. o.) 8. cikke értelmében:

„(1) E cikk alkalmazásában:

- a) a »mezőgazdasági üzem átruházása«: az érintett termelési egységek vonatkozásában az eladás, haszonbérletbe adás vagy bármilyen hasonló típusú ügylet;
- b) »átruházó«: az a kedvezményezett, akinek az üzemét átruházzák egy másik kedvezményezettre;
- c) »az átruházás kedvezményezettje«: az a kedvezményezett, akire az üzemet átruházzák.

(2) Amennyiben egy üzemet a támogatási kérelem vagy kifizetési kérelem benyújtása után teljes egészében átruháznak egy kedvezményezetttről egy másikra még az előtt, hogy teljesült volna a támogatás nyújtásához szükséges valamennyi feltétel, az átruházó részére az átruházott üzemre vonatkozóan nem nyújtható támogatás.

(3) Az átruházó által kért támogatást vagy kifizetést az átruházás kedvezményezettjének kell nyújtani, ha:

- a) az átruházás kedvezményezettje a tagállam által meghatározandó időszakon belül értesíti az illetékes hatóságot az átruházásról, és kéri a támogatás kifizetését;
- b) a kedvezményezett minden, az illetékes hatóság által kért bizonyítékot bemutat;
- c) az átruházott üzem vonatkozásában a támogatás odaítéléséhez szükséges minden feltétel teljesült.

(4) Amint a kedvezményezett értesíti az illetékes hatóságot, és a (3) bekezdés a) pontja szerint kéri a támogatás kifizetését:

- a) az átruházó összes joga és kötelezettsége, amely az illetékes hatóság és az átruházó között a támogatási kérelem vagy kifizetési kérelem eredményeképpen létrejött jogviszonyból származik, az átruházás kedvezményezettjére száll át;
- b) az átruházónak a támogatás odaítéléséhez szükséges minden cselekményét és az átruházást megelőzően tett minden nyilatkozatát a kedvezményezettnek kell tulajdonítani a vonatkozó uniós szabályok alkalmazásában;

[...]”

- 14 A 809/2014 végrehajtási rendelet 76. cikke értelmében ez a rendelet a 2015. január 1-jével kezdődő igénylési évekkal vagy támogatási időszakokkal kapcsolatos támogatási kérelmekre vagy kifizetési kérelmekre alkalmazandó.

A román jog

- 15 A 2011. június 29-i ordonanță de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (az európai pénzeszközök és/vagy az azokhoz kapcsolódó nemzeti állami pénzeszközök megszerzésében és felhasználásában bekövetkező szabálytalanságok megelőzéséről, megállapításáról és szankcionálásáról szóló 66/2011. sz. sürgősségi kormányrendelet; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2011. június 30-i 461. szám) alapeljárásban alkalmazandó változatának 17. cikke a következőket írja elő:

„A szabálytalanság megállapítására és az ilyen szabálytalanságból eredő költségvetési követelések megállapítására irányuló intézkedéseket az arányosság elvével összhangban, a feltárt szabálytalanság jellegét és súlyosságát, valamint mértékét és pénzügyi hatásait figyelembe véve kell végrehajtani.”

- 16 A 2015. március 18-i ordonanța de urgență a guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015–2020 și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asocieri în agricultură (a mezőgazdaságban a 2015 és 2020 közötti időszakban alkalmazandó kifizetési rendszerek jóváhagyásáról, valamint a mezőgazdasági vállalkozásokról és más mezőgazdasági egyesülési formákról szóló 36/1991. sz. törvény 2. cikkének módosításáról szóló 3/2015. sz. sürgősségi kormányrendelet; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2015. március 23-i 191. szám) alapeljárásban alkalmazandó változata 30. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A közös agrárpolitika finanszírozása, irányítása és nyomon követése során »*vis maior*ként«, illetve »kivételes körülményként« különösen a következő esetek ismerhetők el:

[...]

f) a mezőgazdasági üzem egészének vagy jelentős részének kisajátítása, amennyiben ez a kisajátítás a kérelem benyújtásának napján nem volt előrelátható.”

- 17 E kormányrendelet 31. cikke értelmében:

„(1) „A *vis maior* eseteiről vagy a kivételes körülményekről a kedvezményezett vagy jogutódja – attól a naptól számított tizenöt munkanapon belül, amikor az számára lehetővé válik – a 30. cikk (1) bekezdésében szereplő körülmények bekövetkezését igazoló bizonyítékok bemutatása mellett írásban értesíti az APIA-t.

(2) Amennyiben a kedvezményezett vagy jogutódja túllépi az (1) bekezdésben előírt határidőt, az értesítést figyelmen kívül kell hagyni.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 18 Az APIA-hoz 2013. január 18-án benyújtott támogatási kérelmében a baromfivágóhidat üzemeltető Avicola Crevedia SA az 1698/2005 rendelet 40. cikke alapján ötéves időtartamra önkéntes állatjóléti kötelezettségvállalást tett.

- 19 E kötelezettségvállalás öt éves időszaka során az alapügyben szóban forgó üzemet teljes egészében első alkalommal az Abator Avicola Crevedia SRL-re ruházták át, amely 2013. november 15-én vette át az említett kötelezettségvállalást, másodszer pedig a Groenland Poultryra, amely szintén átvette ugyanezen kötelezettségvállalást, és azt 2015. április 2-án bejegyeztette az APIA-nál.
- 20 E célból 2015. március 30-án a Groenland Poultry két szerződést kötött: egyrészt egy, a mezőgazdasági üzem átruházására és a kötelezettségvállalások átvételére vonatkozó, az Abator Avicola Crevedia-ával kötött szerződést, amely utóbbi lemondott az általa az APIA-tól 2014. november 13-án igényelt támogatás kifizetésének átvételéről, míg a Groenland Poultry vállalta, hogy teljesíti az Abator Avicola Crevedia által a támogatási kérelem formanyomtatványán aláírt kötelezettségvállalásokat, és igazolja a támogatás megszerzéséhez szükséges támogathatósági feltételek teljesítését.
- 21 Másrészt a Groenland Poultry öt éves bérleti szerződést kötött az Agroli Group SRL-lel, amely társasággal szemben az e társaság tulajdonában lévő említett üzem helyiségeire és termelőberendezéseire vonatkozóan 2014. március 6-án fizetéseképtelenségi eljárást indítottak, amely szerződésben a bérbeadó javára előírt olyan felfüggesztő feltétel szerepelt, amely szerint az említett társaság hitelezői választmányának az említett szerződést ezen eljárás keretében jóvá kell hagynia.
- 22 A 2015. december 4-én kelt kifizetési határozatával az APIA a 2014. november 13-i kérelem alapján 1 506 915,86 román lejt (RON) (hosszvetőleg 337 000 euró) fizetett ki a Groenland Poultry részére. A Groenland Poultry által 2015. november 13-án és 2016. június 15-én benyújtott, illetve módosított kifizetési kérelmeit követően az APIA egy előlegfizetési határozattal 2016. október 5-én 850 673,62 RON (hosszvetőleg 190 000 euró) összeget, 2017. március 29-én pedig 375 941,35 RON (hosszvetőleg 82 000 euró) összeget is folyósított a Groenland Poultry részére.
- 23 Mivel a Groenland Poultry nem nyújtott be kifizetési kérelmet a kötelezettségvállalás ötödik évére vonatkozóan, az APIA értesítést küldött neki a kérelem benyújtásának elmulasztásáról. 2017. április 18-án a Groenland Poultry felszámolója arról tájékoztatta az APIA-t, hogy e társasággal szemben csődeljárás van folyamatban.
- 24 2017. április 21-én az APIA a 809/2014 végrehajtási rendelet 8. cikke alapján négy jegyzőkönyvet bocsátott ki, amelyekben szabálytalanságokat állapított meg, és költségvetési követeléseket határozott meg, valamint a kötelezettségvállalás első, második, harmadik és negyedik éve tekintetében elrendelte 6 940 168,72 RON (hosszvetőleg 1 527 000 euró) összeg, 4 562 717,78 RON (hosszvetőleg 1 004 000 euró) összeg, 1 506 915,86 RON összeg, illetve 850 673,62 RON összeg Groenland Poultry általi visszatérítését, azzal az indokkal, hogy a csődeljárás alatt álló e társaság már nem folytat tevékenységet, és ennél fogva nem tudja bizonyítani ezen öt éves kötelezettségvállalás további teljesítését.
- 25 Miután az APIA elutasította a Groenland Poultry által e jegyzőkönyvekkel szemben benyújtott panaszokat, e társaság keresetet indított az APIA elutasító határozatainak megsemmisítése iránt a Tribunalul Bucureștinál (bukaresti törvényszék, Románia) arra hivatkozva, hogy az 1974/2006 rendelet 47. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett „kisajátítás”, vagy egy hasonló körülmény miatt, nevezetesen amiatt lehetetlen volt számára 2017-ben tovább teljesíteni a kötelezettségvállalást, hogy a bérbeadó 2016. július 26-án a bérleti szerződésben előírt felfüggesztő feltételnek – az Agroli Group-pal szembeni csődeljárás 2016. május 9-i megindításából

eredő – nem teljesüléséről és a helyiségek elhagyására irányuló felszólításról értesítette. A Groenland Poultry ezenkívül azt állította, hogy e rendelet 44. cikke (2) bekezdésének a) pontja alkalmazandó, és az arányosság elvének a megsértésére hivatkozott.

- 26 2018. október 26-i ítéletével e bíróság elutasította e keresetet. Mindenekelőtt úgy ítélte meg, hogy az említett rendelet 44. cikke és a 809/2014 végrehajtási rendelet 8. cikke értelmében a Groenland Poultry megszerezte az átruházó jogait, és vállalta kötelezettségeit, valamint hallgatólagosan a szóban forgó támogatás megszerzéséhez szükséges támogathatósági feltételek nem teljesítésének következményeit. Ezt követően az említett bíróság megállapította, hogy az 1974/2006 rendelet 47. cikke (1) bekezdésének c) pontja nem alkalmazandó a jelen ügyben, mivel a Groenland Poultry által mentesítés címén hivatkozott körülmények nem minősülnek olyan kisajátításnak, amely a nemzeti jogban az ingatlanok állam által közérdekű célból való megszerzésének felel meg, és azok a kötelezettségvállalás időpontjában nem voltak előreláthatatlanok. Egyébiránt e körülményeket nem közölték az e rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében előírt határidőn belül. Végül tiszteletben tartották az arányosság elvét. Az 1974/2006 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének a) pontjára hivatkozva ugyanezen bíróság megjegyezte, hogy nem bizonyították, hogy a kötelezettségvállalás átvételének lehetetlenségére vonatkozó feltétel teljesült, és hogy az APIA az e cikkben előírt mérlegelési mozgástér keretében járt el.
- 27 A Groenland Poultry által ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezés tárgyában eljáró, kérdést előterjesztő bíróság, a végső fokon eljáró Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) megjegyzi, hogy e rendelet 47. cikke (1) bekezdésének szó szerinti értelmezéséből következik, hogy a „*vis maior* vagy kivételes körülmények” e rendelkezésben szereplő eseteinek felsorolása nem kimerítő jellegű, és hogy a „*vis maior*” és a „kivételes körülmények” fogalma – a nemzeti jogra való hivatkozás hiányában – nem határozható meg e jogra hivatkozva. Márpedig e bíróság arra keresi a választ, hogy a jelen ügyben az a tény, hogy a bérbeadóval szemben a bérleti szerződés megkötésekor fizetéképtelenségi eljárás indult, ellentétes-e az említett rendelkezés alkalmazásával, megjegyezve ugyanakkor, hogy az APIA nem tekintette úgy, hogy ez a tény az üzem átruházásának és a támogatás Groenland Poultry részére történő kifizetésének akadályát képezné.
- 28 Az említett bíróság ezenkívül arra keresi a választ, hogy hogyan kell értelmezni az említett rendelet 44. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját az arányosság elvére tekintettel olyan összefüggésben, amelyben az APIA a Groenland Poultryt arra kötelezte, hogy térítsen vissza egy 14 236 417,32 RON (hozzávetőleg 2 900 000 euró) összeget, noha ténylegesen csak 2 658 185,04 RON (hozzávetőleg 540 000 euró) összeget kapott, és az e két összeg közötti különbözetet az ötéves kötelezettségvállalás első két évére a korábbi kedvezményezetteknek fizették ki. Ezenkívül e kötelezettségvállalást az első négy évben tiszteletben tartották, és úgy tűnik, hogy a Groenland Poultry tevékenységének az említett kötelezettségvállalás utolsó évében történő megszüntetése akaratán kívül álló okokból történt.
- 29 Végül a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy úgy tűnik, hogy az e rendelkezésben szereplő azon feltétel, amely szerint „a kötelezettségvállalásnak az utód általi átvétele nem valósítható meg”, bizonyítékok benyújtását követeli meg, mintsem absztrakt bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy nincs érdekelt jogutód. E tekintetben e bíróság pontosítja, hogy a Groenland Poultry bizonyítékokat nyújtott be annak alátámasztására, hogy a Vitall SRL-nek szándékában állt ugyanezen kötelezettségvállalásának átvétele, de nem kapta meg a mezőgazdasági tevékenység folytatásához szükséges egészségügyi és állategészségügyi engedélyeket, annak ellenére, hogy az Agrolis Group hitelezői választmánya hozzájárult az alapügyben szóban forgó helyiségek bérbeadásához.

30 E körülmények között a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az [1974/2006] rendelet 47. cikkének (1) bekezdését, hogy a »*vis maior* vagy kivételes körülmények« esetkörébe tartozik az is, amikor a támogatás kedvezményezettje annak következtében, hogy a bérleti szerződés a bérlemények tulajdonosának (bérbeadó) fizetésképtelensége miatt megszűnik, elveszíti a bérlemények használati jogát?
- 2) Az arányosság elvére tekintettel úgy kell-e értelmezni az [1974/2006] rendelet 44. cikke (2) bekezdésének a) pontját, hogy amennyiben egy adott támogatás feltételét képező kötelezettségvállalás fennállása alatt a kedvezményezett a mezőgazdasági üzem egészét vagy egy részét másik személyre ruházza át, és ez a második kedvezményezett, annak ellenére, hogy a vállalt kötelezettség jelentős részét teljesítette, megszünteti mezőgazdasági tevékenységét, és e kötelezettségvállalásnak az utód általi átvétele nem valósítható meg, a [támogatás] második kedvezményezettje az általa kapott támogatást (amely azon időszakra vonatkozik, amikor a támogatás kedvezményezettje volt) köteles visszafizetni, vagy a támogatás első kedvezményezettje által kapott támogatást is vissza kell fizetnie?
- 3) Milyen feltételeket kell figyelembe vennie a nemzeti bíróságnak az 1974/2006 rendelet 44. cikke (2) bekezdése a) pontjának értelmezésekor annak megítélése érdekében, hogy »a kötelezettségvállalásnak az utód általi átvétele nem valósítható meg«?

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdéstről

Az elfogadhatóságról

- 31 Az APIA és a román kormány azzal az indokkal vitatja az első kérdés elfogadhatóságát, hogy az 1974/2006 rendelet 47. cikkének (1) bekezdése, amelyre e kérdés vonatkozik, az alapeljárásban nem alkalmazható. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből ugyanis kitűnik, hogy a Groenland Poultry nem értesítette az APIA-t az e rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében előírt határidőn belül *vis maior*nak vagy kivételes körülményeknek minősülő körülmények fennállásáról.
- 32 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk alapján létrehozott együttműködés keretében kizárólag az alapügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira tekintettel megítélje mind az előzetes döntéshozatalra utalásnak az ítélete meghozatala tekintetében fennálló szükségességét, mind pedig a Bíróság elé terjesztendő kérdéseinek relevanciáját. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni. Ennélfogva az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálását, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan nincs összefüggésben az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson

(2023. március 21-i Mercedes-Benz Group [A hatástalanító berendezéssel ellátott járművek gyártóinak felelőssége] ítélet, C-100/21, EU:C:2023:229, 52. és 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 33 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében jelezte, hogy az 1974/2006 rendelet 47. cikke (1) bekezdésének értelmezése szükséges a Tribunalul București (bukaresti törvényszék) jelen ítélet 26. pontjában említett ítélete ellen hozzá benyújtott fellebbezés elbírálásához. Márpedig e kérelemből kitűnik, hogy bár e bíróság szerint a Groenland Poultry nem értesítette az APIA-t az e rendelet 47. cikkének (2) bekezdésében előírt határidőn belül a *vis maiornak* vagy kivételes körülményeknek minősülő körülményekről, amit e társaság vitat, az említett bíróság azt is megállapította, hogy az említett rendelet 47. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazható az alapügyre, mivel az említett társaság által hivatkozott körülmények nem minősülnek az e rendelkezés értelmében vett kisajátításnak.
- 34 Nem nyilvánvaló tehát, hogy az említett rendelkezés értelmezése nincs összefüggésben az alapügy tényállásával vagy tárgyával, vagy hogy az alapügyben szóban forgó probléma hipotetikus jellegű.
- 35 Ebből következik, hogy az első kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 36 Előjáróban az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az, hogy a Groenland Poultry számára annak lehetetlensége, hogy az állatjólét iránti többéves kötelezettségvállalását annak lejártáig folytassa, abból ered, hogy az Agroli Group a csődjét követően megszüntette az alapügy tárgyát képező bérleti szerződést. E kérelemből az is kitűnik, hogy e bérleti szerződés megkötésekor az Agroli Group már fizetéseképtelenségi eljárás alatt állt, ezért az említett szerződést a jelen ítélet 21. pontjában említett felfüggesztő feltétellel látták el, amely lehetővé tette e társaság számára annak megszüntetését.
- 37 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1974/2006 rendelet 47. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a bérelt vagyontárgyak használatához való jognak az e vagyontárgyakra vonatkozó bérleti szerződésnek – az e szerződés megkötésekor fizetéseképtelenségi eljárás alatt álló bérbeadó csődjét követő – felmondása miatti elvesztése az e rendelkezés értelmében vett „*vis maior[nak]*” vagy kivételes körülményeknek” minősül.
- 38 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az említett rendelkezés nem tartalmazza azon események kimerítő felsorolását, amelyek *vis maiornak* vagy kivételes körülményeknek minősülhetnek, amint az az ugyanezen rendelkezésben szereplő „különösen” kifejezésből kitűnik.
- 39 Ezenkívül a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint *vis maiornak* minősül bármely olyan esemény, amely a gazdasági szereplő ellenőrzési körén kívül eső, rendkívüli és előre nem látható körülmények eredménye, amelyek következményeit ez utóbbi a legnagyobb gondossággal mellett sem tudta volna elkerülni (2023. február 16-i Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie”, ítélet, C-343/21, EU:C:2023:111, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 40 Márpedig, mivel a kedvezményezett számára annak lehetetlensége, hogy az állatjólétre vonatkozó többéves kötelezettségvállalást továbbra is teljesítse, a bérleti szerződésnek az e kedvezményezett szerződéses partnere csődjét követő felmondásából eredt, amely utóbbi fizetéseképtelenségi eljárás

alatt állt e szerződés felek általi megkötésekor, e lehetetlenség ezen ítélkezési gyakorlat értelmében véve nem lehet a gazdasági szereplő ellenőrzési körén kívül eső, rendkívüli és előre nem látható körülmények eredménye.

- 41 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1974/2006 rendelet 47. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a bérelt vagyontárgyak használatához való jognak az e vagyontárgyakra vonatkozó bérleti szerződésnek – az e szerződés megkötésekor fizetése képtelenségi eljárás alatt álló bérbeadó csődjét követő – felmondása miatti elvesztése nem minősül az e rendelkezés értelmében vett „*vis maior[nak]*” vagy kivételes körülményeknek”.

A második kérdéstről

Az elfogadhatóságról

- 42 Az APIA és a román kormány azzal az indokkal vitatja a második kérdés elfogadhatóságát, hogy az 1974/2006 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik, amely rendelkezés az alapeljárásban nem alkalmazható. Azzal érvelnek, hogy a román jogalkotó úgy döntött, hogy nem veszi át a nemzeti jogba az e rendelkezésben előírt azon eseteket, amelyekben a tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem követelik meg az e cikk (1) bekezdése szerinti visszatérítést.
- 43 E tekintetben e kérdésből és az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az említett kérdéssel e rendeletnek az arányosság elvével – amely az uniós jog általános elvei közé tartozik – összefüggésben értelmezett 44. cikke (1) és (2) bekezdésének az értelmezésére, és különösen az ezen (1) bekezdésben előírt elv és az e (2) bekezdésben előírt kivételek közötti kapcsolatra kérdez rá.
- 44 A kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt pontosította, hogy a hozzá benyújtott fellebbezés kimenetele nagymértékben az említett rendelet 44. cikke (2) bekezdésének értelmezésétől függ.
- 45 Ennélfogva nem tűnik nyilvánvalónak, hogy az uniós jognak a kérdést előterjesztő bíróság által kért értelmezése nincs összefüggésben e jogvita tényállásával vagy tárgyával, vagy hogy az alapügyben szóban forgó probléma hipotetikus jellegű.
- 46 A jelen ítélet 32. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a második kérdés tehát elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 47 Előljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. Ezenkívül előfordulhat, hogy a Bíróságnak olyan uniós jogi szabályokat kell figyelembe vennie, amelyekre a nemzeti bíróság a kérdésében nem hivatkozott (2021. július 15–i Ministrstvo za obrambo ítélet, C-742/19, EU:C:2021:597, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 48 E tekintetben, figyelemmel a kérdést előterjesztő bíróság által megállapított, a jelen ítélet 43. pontjában ismertetett tényezőkre, meg kell állapítani, hogy második kérdésével e bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az 1974/2006 rendelet arányosság elvével összefüggésben értelmezett 44. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben a támogatás megszerzésének feltételét képező kötelezettségvállalás teljesítésének időszaka alatt valamely kedvezményezett üzemét más olyan személyre ruházzák át, aki önként átveszi e kötelezettségvállalást, és aki ezt követően végleg megszünteti mezőgazdasági tevékenységét, a támogatás ezen utolsó kedvezményezettje köteles visszafizetni az említett kötelezettségvállalás egésze címén kapott támogatást, beleértve az e támogatás korábbi kedvezményezettjei által kapott összegeket is, még akkor is, ha a kötelezettségvállalásának jelentős részét már teljesítette, és ha annak átvétele nem valósítható meg.
- 49 Írásbeli észrevételeiben a román kormány, az APIA és a görög kormány a 65/2011 rendelet 18. cikkére is hivatkozott, amely rendelet – az 1974/2006 rendelethez hasonlóan – az 1698/2005 rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályokat rögzítette, azonban attól eltérően többek között nem a vidékfejlesztési támogatási intézkedésekre alkalmazandó közös és különös rendelkezések alkalmazását, hanem az ezen intézkedésekre vonatkozó ellenőrzési és kölcsönös megfeleltetési eljárások alkalmazását illetően. Mindazonáltal az 1974/2006 rendelet 44. cikke, amelynek az alapeljárásban való alkalmazása nem vitatott, olyan különös helyzeteket szabályoz, amelyekre e 18. cikk nem vonatkozik, nevezetesen azokat, amelyekben a kedvezményezett üzemét a támogatás megszerzésének feltételét képező kötelezettségvállalás teljesítési időszaka alatt ruházzák át. Így az említett 18. cikk e jogvita szempontjából nem tűnik relevánsnak.
- 50 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, valamint annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az említett rendelkezés részét képezi (2021. október 14-i José Cánovas Pardo ítélet, C-186/18, EU:C:2021:849, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 51 E tekintetben az 1974/2006 rendelet 44. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben egy adott támogatás feltételét képező kötelezettségvállalás fennállása alatt egy kedvezményezett a mezőgazdasági üzemet másik személyre ruházza át, „ez utóbbi személy az időszak fennmaradó részére átveheti a kötelezettségvállalást”, és hogy „[h]a a kötelezettségvállalás átvétele elmarad, a kedvezményezettnek vissza kell térítenie a nyújtott támogatást”.
- 52 E rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy az világos és pontos megfogalmazásban rögzíti azt az elvet, amely szerint a kedvezményezett az üzemnek a kötelezettségvállalási időszak alatt egy másik személyre történő átruházása esetén köteles visszatéríteni a kapott támogatást, kivéve ha ez utóbbi átveszi e kötelezettségvállalást.
- 53 Ebből az is következik, amint a főtanácsnok az indítványának 42. pontjában megjegyezte, hogy az a személy, aki átveszi az üzemet, és úgy dönt, hogy átveszi a támogatás kedvezményezettje által tett kötelezettségvállalást is, a fennmaradó időszakra vonatkozó valamennyi kötelezettségvállalás és kötelezettség tekintetében ez utóbbi helyébe lép. Ennélfogva az említett rendelkezés logikájának megfelelően e személy maga válik kedvezményezetté, és ezen üzem más személyre történő későbbi átruházása esetén köteles visszatéríteni a kapott támogatást, kivéve ha ez utóbbi személy a fennmaradó időszakra maga átveszi e kötelezettségvállalást, ily módon mentesítve őt a kötelezettségvállalásai és kötelezettségei alól.

- 54 Az 1974/2006 rendelet 44. cikkének (2) bekezdése ezenkívül előírja, hogy „[a] tagállamok dönthetnek úgy, hogy a következő [e (2) bekezdés a)-c) pontjában felsorolt] esetekben nem követelik meg az (1) bekezdésben említett visszatérítést”. Így e 44. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerint e visszatérítés nem követelhető meg, amint az a) pontból kitűnik, „ha a kedvezményezett, aki már teljesítette a kötelezettségvállalás jelentős részét, végleg megszűnteti mezőgazdasági tevékenységét, és a kötelezettségvállalásnak az utód általi átvétele nem valósítható meg”, amint a b) pont jelzi, a mezőgazdasági üzem egy részének a kötelezettségvállalás kiterjesztésének időszaka alatt történő átadása esetén, illetve amint a c) pont említi, a mezőgazdasági üzemnek egy természetgazdálkodási célú szervezetre történő átruházása esetén.
- 55 Az 1974/2006 rendelet 44. cikkének (3) bekezdése egyébiránt lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy konkrét intézkedéseket hozzanak annak elkerülése érdekében, hogy a mezőgazdasági üzem állapotában bekövetkezett kisebb változás esetén e rendelet 44. cikke (1) bekezdésének alkalmazása a már folyamatban lévő kötelezettségvállalást kedvezőtlenül befolyásolja.
- 56 Ebből következik, hogy az 1974/2006 rendelet 44. cikkének (2) és (3) bekezdése fakultatív kivételeket ír elő a támogatás kedvezményezett általi visszatérítésének elve alól a mezőgazdasági üzemnek anélkül való átruházása esetén, hogy az átruházás kedvezményezettje átvenné a többéves kötelezettségvállalást, amely rendelkezéseket mint ilyeneket szigorúan kell értelmezni.
- 57 E rendelet 44. cikke (1) bekezdésének szó szerinti és rendszertani értelmezéséből az is kitűnik, hogy amennyiben a támogatás megszerzésének feltételét képező kötelezettségvállalás teljesítésének időtartama alatt a kedvezményezett üzemét egy másik olyan személyre ruházzák át, aki önként átveszi e kötelezettségvállalást, és aki ezt követően végleg megszűnteti mezőgazdasági tevékenységét, a támogatás ezen utolsó kedvezményezettje köteles visszatéríteni az említett kötelezettségvállalás egésze címén kapott támogatást, beleértve az e támogatás korábbi kedvezményezettjei által kapott összegeket is, kivéve ha az érintett tagállam úgy döntött, hogy az említett rendelet 44. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt kivételek alapján nem követeli meg e visszatérítést.
- 58 Ennek hiányában ezen utolsó kedvezményezett köteles visszatéríteni a kapott támogatás teljes összegét, beleértve a korábbi kedvezményezettek által kapott összegeket is, még akkor is, ha kötelezettségvállalásának jelentős részét már teljesítette, és annak átvétele nem valósítható meg.
- 59 Mivel a Groenland Poultry az alapeljárás keretében az 1974/2006 rendelet 44. cikke (2) bekezdése a) pontjának alkalmazására hivatkozott, míg a román kormány és az APIA a Bírósághoz benyújtott észrevételeiben jelezte, hogy a román jogalkotó úgy döntött, hogy nem veszi át az e rendelkezésben előírt kivételt a belső jogba, pontosítani kell, hogy e 44. cikk (2) bekezdése a) pontjának a nemzeti jogba való átültetése nem kötelező. Ebből következik, hogy e fakultatív rendelkezést illetően a tagállamoknak meg kell hozniuk azt a konkrét döntést, hogy e kivételt a nemzeti jogba átültetik-e. Bár e célból megválaszthatják a nekik legmegfelelőbbnek tűnő jogalkotási technikát, az ilyen rendelkezést végrehajtó nemzeti intézkedéseknek vitathatatlanul kötelező erővel kell bírniuk, és azoknak a jogviszonyok egyértelműségének biztosítása céljából meg kell felelniük a pontosság és az egyértelműség követelményének (lásd analógia útján: 2009. június 4-i SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft ítélet, C-102/08, EU:C:2009:345, 52., 55–57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 60 Így az e feltételeket teljesítő nemzeti szabályok hiányában valamely támogatás olyan kedvezményezettje, mint a Groenland Poultry, nem hivatkozhat az említett rendelkezésre a nemzeti bíróságok előtt.

- 61 Az 1974/2006 rendelet 44. cikknek a jelen ítélet 57. és 58. pontjában szereplő értelmezése megfelel azon szabályozás célkitűzéseinek, amelynek e 44. cikk a részét képezi.
- 62 Ugyanis, amint a főtanácsnok az indítványának 46. pontjában megjegyezte, azon célkitűzéshez, amelyre a támogatást kapták, vagyis az 1698/2005 rendelet 36. cikke a) pontja v. alpontjának és 40. cikkének megfelelően az állatjóllét előmozdítása, elengedhetetlen, hogy a többéves kötelezettségvállalás annak lejáratáig fennmaradjon.
- 63 A Bíróság egyébként már hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a többéves kötelezettségvállalásokat azok lejáratáig teljesítsék, megállapítva, hogy a támogatási feltételeket a kötelezettségvállalási időszak teljes ideje alatt tiszteletben kell tartani. Különösen, úgy ítélte meg, hogy amennyiben e feltételek közül az egyiket – mint az éves kifizetési kérelem benyújtása – akár csak egyszer is nem tartják tiszteletben, a támogatás nem nyújtható, anélkül hogy az arányosság elvével ellentétes lenne az, hogy a kedvezményezetttel szemben teljes visszatérítetést írnak elő (lásd ebben az értelemben: 2012. május 24-i Hehenberger ítélet, C-188/11, EU:C:2012:312, 35–37. pont; 2013. február 7-i Pusts ítélet, C-454/11, EU:C:2013:64, 35–37. pont; 2016. május 26-i Ezernieki ítélet, C-273/15, EU:C:2016:364, 41–46. pont).
- 64 Hasonlóképpen, az Európai Unió pénzügyi érdekeinek a tagállamok által biztosítandó hatékony védelmének célja, amint az 1698/2005 rendelet 74. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, az 1974/2006 rendelet 44. cikkének a jelen ítélet 57. és 58. pontjából kitűnő értelmezése mellett szól. Könnyű lenne ugyanis megkerülni az utóbbi rendelet 44. cikkének (1) bekezdésében foglalt visszatérítési elvet, ha a támogatás első kedvezményezettje a kötelezettségvállalását egy másik kedvezményezettre ruházná át, és ha ez utóbbi azonnal lemondana a többéves kötelezettségvállalásról annak lejáratáig, anélkül hogy az bármelyikükre nézve pénzügyi következményekkel járna.
- 65 Végül az arányosság elvét illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy ezen elv megköveteli, hogy az uniós intézmények jogi aktusai alkalmasak legyenek a szóban forgó szabályozás által kitűzött jogszerű célok elérésére, és ne haladják meg az e célok eléréséhez szükséges mértéket, beleértve, hogy amennyiben választás kínálkozik több alkalmas intézkedés között, a kevésbé korlátozó intézkedéshez kell folyamodni, és az okozott hátrányok a kitűzött célokhoz képest nem lehetnek aránytalanul nagyok (2022. február 16-i Lengyelország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-157/21, EU:C:2022:98, 353. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy amikor valamely támogatás kedvezményezettjének üzemét egy másik olyan személyre ruházzák át, aki a fennmaradó időszakra nem veszi át a többéves kötelezettségvállalást, nemcsak hogy a tagállamok az 1974/2006 rendelet 44. cikkének (2) és (3) bekezdése alapján dönthetnek úgy, hogy nem követelik meg az e rendelet 44. cikkének (1) bekezdésében előírt visszatérítést, hanem az ezen utóbbi rendelkezésből eredő visszatérítési kötelezettség megfelelő és szükséges az állatok jóllétének előmozdításából álló azon célkitűzés megvalósításához, amelyre a támogatást nyújtották. E visszatérítési kötelezettség célja ugyanis annak biztosítása, hogy a kedvezményezett minden tőle telhetőt megtegyen annak érdekében, hogy teljesítse a többéves kötelezettségvállalást annak lejáratáig, ami hozzájárul az Unió pénzügyi érdekeinek hatékony védelméhez is.
- 66 Az említett visszatérítési kötelezettség nem haladja meg az általa követett, előző pontban kifejtett célok eléréséhez szükséges mértéket sem. E tekintetben mindenekelőtt meg kell jegyezni, amint a főtanácsnok az indítványának 51. pontjában is tette, hogy az említett rendelet 44. cikke (1) bekezdésének szövege és logikája kellően világos és feltétel nélküli ahhoz, hogy az üzem

átruházásának kedvezményezettje megérthesse, hogy amennyiben úgy dönt, hogy az átruházótól emellett átveszi a többéves kötelezettségvállalást, úgy a kifizetett támogatás egészének – beleértve a korábbi kedvezményezetteknek kifizetett támogatást is – a visszatérítésére kötelezhető.

- 67 Ezt követően a 809/2014 végrehajtási rendelet 8. cikkének (4) bekezdése, amelyet szintén említenek az APIA jelen ügyben vitatott határozatai, kifejezetten előírja, hogy amint az üzem átruházásának kedvezményezettje értesítette az illetékes hatóságot, és kérte a támogatás kifizetését, az átruházó összes joga és kötelezettsége, amely az illetékes hatóság és az átruházó között a támogatási kérelem vagy kifizetési kérelem eredményeképpen létrejött jogviszonyból származik, az átruházás kedvezményezettjére száll át.
- 68 Mivel így lehetősége van arra, hogy eldöntse, hogy az üzem átvételével egyidőben átveszi-e, vagy sem az átruházó többéves kötelezettségvállalását és kötelezettségeit, az üzem átruházásának kedvezményezettje szabadon mérlegelheti az ilyen kötelezettségvállalás előnyeit és hátrányait, köztük azt, hogy esetlegesen vissza kell térítenie a támogatás teljes összegét, beleértve a korábbi kedvezményezettek által kapott összegeket is. Ezenkívül lehetősége van arra, hogy előzetesen szerződésben állapodjon meg az átruházóval azon felelőségekről, amelyek esetlegesen mindegyiküket terhelhetik abban az esetben, ha az illetékes nemzeti hatóság tőle mint utolsó kedvezményezettől követelné meg a támogatás egészének visszatéríttetését, amennyiben e kötelezettségvállalást annak lejártáig a mezőgazdasági tevékenységeinek végleges megszüntetése miatt nem tudná teljesíteni.
- 69 Hozzá kell tenni, hogy az utolsó kedvezményezett élvezzi az állatjóléti támogatásnak köszönhetően már megvalósított beruházások előnyeit, amely támogatást egy eredetileg meghatározott többéves időszakra tervezték.
- 70 Ebből következik, hogy a támogatás teljes összegének visszafizetésére vonatkozó kötelezettség, amely az 1974/2006 rendelet 44. cikkének (1) bekezdése alapján a mezőgazdasági üzem átruházását követően a támogatás azon utolsó kedvezményezettjét terheli, aki a mezőgazdasági tevékenységeinek végleges megszüntetésére kényszerül, arányos mind az állatjólét előmozdítására, mind pedig az Unió pénzügyi érdekei hatékony védelmének biztosítására irányuló céllal.
- 71 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1974/2006 rendelet arányosság elvével összefüggésben értelmezett 44. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a támogatás megszerzésének feltételét képező kötelezettségvállalás teljesítésének időszaka alatt valamely kedvezményezett üzemét más olyan személyre ruházzák át, aki önként átveszi e kötelezettségvállalást, és aki ezt követően végleg megszünteti mezőgazdasági tevékenységét, a támogatás ezen utolsó kedvezményezettje köteles visszafizetni az említett kötelezettségvállalás egésze címén kapott támogatást, beleértve az e támogatás korábbi kedvezményezettjei által kapott összegeket is, hacsak az érintett tagállam nem döntött úgy, hogy az e 44. cikk (2) bekezdésének a) pontjában előírt kivétel címén nem követeli meg e visszatérítést, és ha e kivétel feltételei teljesülnek.

A harmadik kérdésről

- 72 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy melyek azok a körülmények, amelyek alapján megállapítható, hogy teljesül az 1974/2006 rendelet 44. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő azon feltétel, amely szerint „a kötelezettségvállalásnak az utód általi átvétele nem valósítható meg”.

- 73 Márpedig, amint a jelen ítélet 60. pontjából kitűnik, az ezen ítélet 59. pontjában említett feltételeket teljesítő nemzeti szabályok hiányában valamely támogatás olyan kedvezményezettje, mint a Groenland Poultry, nem hivatkozhat e rendelkezésre a nemzeti bíróságok előtt.
- 74 Következésképpen és a második kérdésre adott válaszra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdést nem kell megválaszolni.

A költségekről

- 75 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A 2011. július 14-i 679/2011/EU bizottsági végrehajtási rendelettel módosított, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK tanácsi rendelet részletes alkalmazási szabályainak megállapításáról szóló, 2006. december 15-i 1974/2006/EK bizottsági rendelet 47. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

a bérelt vagyontárgyak használatához való jognak az e vagyontárgyakra vonatkozó bérleti szerződésnek – az e szerződés megkötésekor fizetésképtelenségi eljárás alatt álló bérbeadó csődjét követő – felmondása miatti elvesztése nem minősül az e rendelkezés értelmében vett „*vis maior[nak]*” vagy kivételes körülményeknek”.

- 2) A 679/2011 végrehajtási rendelettel módosított 1974/2006 rendelet arányosság elvével összefüggésben értelmezett 44. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját**

a következőképpen kell értelmezni:

amennyiben a támogatás megszerzésének feltételét képező kötelezettségvállalás teljesítésének időszaka alatt valamely kedvezményezett üzemét más olyan személyre ruházzák át, aki önként átveszi e kötelezettségvállalást, és aki ezt követően végleg megszünteti mezőgazdasági tevékenységét, a támogatás ezen utolsó kedvezményezettje köteles visszafizetni az említett kötelezettségvállalás egésze címén kapott támogatást, beleértve az e támogatás korábbi kedvezményezettjei által kapott összegeket is, hacsak az érintett tagállam nem döntött úgy, hogy az e 44. cikk (2) bekezdésének a) pontjában előírt kivétel címén nem követeli meg e visszatérítést, és ha e kivétel feltételei teljesülnek.

Aláírások